

FRÁSÖGN

af fjórða fundi sameiginlegrar þingmannanefndar Íslands og Evrópusambandsins í
Þjóðmenningarhúsinu 3. apríl 2012

Fjórði fundur sameiginlegrar þingmannanefndar Íslands og Evrópusambandsins fór fram í Reykjavík 3. apríl sl. Af hálfu Alþingis sóttu fundinn Árni Þór Sigurðsson formaður, Skúli Helgason varaformaður, Birgitta Jónsdóttir, Guðfríður Lilja Grétarsdóttir, Ragnheiður E. Árnadóttir, Sigmundur Davíð Gunnlaugsson, Sigmundur Ernir Rúnarsson og Þorgerður K. Gunnarsdóttir. Fyrir hönd Evrópuþingsins sátu fundinn þingmennirnir Pat the Cope Gallagher formaður, Indrek Tarand, Søren Søndergaard, David Campbell Bannerman, Theodor Dumitru Stolojan, Zuzana Brzobohata og Cristian Dan Preda.

Fundinum var stýrt af Árna Þór Sigurðssyni og Pat the Cope Gallagher, sem sinna sameiginlega formennsku í nefndinni. Í opnunarárvarpi sínu lagði Árni Þór áherslu á að almennt hefðu yfirstandandi aðildarviðræður gengið greiðlega með opnun 15 samningskafla og lokun 10 en lýsti jafnframt yfir vonbrigðum með að ekki hefði tekist að hefja viðræður um krefjandi kafla eins og sjávarútveg. Þá sagði Árni Þór það áhyggjuefni að makríldeilan væri enn óleyst á milli Íslands, ESB, Færeyja og Noregs. Séð frá íslensku sjónarhorni þætti það koma úr hörðustu átt þegar ESB sakar Ísland um ósjálfbæra fiskveiðistefnu og ekki mætti blanda deilunni í óskyld mál milli Íslands og ESB eins og aðildarviðræðurnar.

Að vanda var fjallað um samskipti Íslands og ESB í ljósi yfirstandandi aðildarviðræðna undir sérstökum dagskrárlið. Össur Skarphéðinsson utanríkisráðherra, Timo Summa, sendiherra og fulltrúi framkvæmdastjórnar ESB, og Søren Haslund, sendiherra og fulltrúi dönsku formennskunnar í ráðherraráði ESB, fluttu ávörp og á eftir fylgdu umræður.

Utanríkisráðherra byrjaði á að fara yfir stöðu aðildarviðræðnanna. Það væri sérstakt fagnaðarefni að 31. samningskafla um utanríkis-, öryggis- og varnarmál var lokað á ríkjaráðstefnu Íslands og ESB hinn 30. apríl sl. með viðurkenningu á herleysi Íslands. Það væru vonbrigði að hinir svokölluðu þyngri kaflar hefðu enn ekki verið opnaðir eins og sjávarútvegurinn en íslensk stjórnvöld væru að leggja lokahönd á samningsafstöðu á sviði sjávarútvegs og myntsamstarfs. Stækkunarsaga ESB gæfi góð fyrirheit um að hægt yrði að ná viðunandi niðurstöðu í krefjandi köflum enda hefði áður verið tekið tillit til sérstakra þarfa eða hagsmuna umsóknarríkja. Um makríldeiluna kvað utanríkisráðherra Evrópusambandið bundið af alþjóðlegum samningum, þar með talið EES-samningnum, hvað varðaði hugsanlegar viðskiptaþvinganir. Breytingartillögur Evrópuþingsins við tillögur framkvæmdastjórnarinnar um viðskiptaþvinganir brytu í bága við EES-samninginn og fengju því ekki staðist.

Timo Summa sagði rýniskýrslur framkvæmdastjórnarinnar, sem eru nauðsynleg forsenda þess að hægt er að vinna samningsafstöðu, tilbúnar fyrir alla samningskafla nema sjávarútveg. Vonast væri til að hægt yrði að opna krefjandi kafla eins og sjávarútveg, umhverfismál og landbúnað á árinu 2012 en áhersla væri þó lögð á gæði umfram hraða í viðræðuferlinu. Hvað Icesave-málið varðar sagði Summa framkvæmdastjórnina fylgjast grannt með málinu fyrir EFTA-dómstólnum.

Søren Haslund sagði erfiða samningskafla framundan en að danska formennskan teldi að unnt væri að ná ásættanlegri niðurstöðu í þeim fyrir Ísland jafnt sem ESB. Danir mundu leggja áherslu á að þoka viðræðuferlinu áfram það sem eftir liði formennskutíðar þeirra.

Í umræðunum sem á eftir fylgdu spurðist Ragnheiður E. Árnadóttir fyrir um hvenær vænta mætti þess að rýniskýrsla framkvæmdastjórnarinnar um sjávarútvegsmál yrði tilbúin og hvenær vænta mætti opunar sjávarútvegskafans. Birgitta Jónsdóttir greindi frá umræðum um gjaldmiðilsmál á Íslandi þar sem norsk króna og kanadískur dollar hefðu verið nefnd og spurði hvenær raunhæft væri að ætla að Ísland gæti tekið upp evruna ef að ESB-aðild yrði. Sigmundur

Ernir Rúnarsson spurði hver áhrif yfirstandandi endurskoðun sameiginlegrar fiskveiðistefnu ESB hefði á komandi samningaviðræður um sjávarútvegsmál. Cristian Dan Preda, sérstakur skýrslugjafi utanríkismálanefndar Evrópuþingsins varðandi aðildarumsókn Íslands, fór yfir ályktun Evrópuþingsins frá 14. mars 2012 um framvinduskýrslu Íslands 2011. Sagði Preda m.a. að slíkar ályktanir væru hluti af samráði stofnana ESB og að Evrópuþinginu bæri að fylgjast grannt með og álykta um aðildarviðræður við einstök umsóknarríki enda væri eitt af hlutverkum þingsins að samþykkja ný aðildarríki. Søren Haslund taldi ljóst að samningaviðræður um sjávarútvegsmál og endurskoðun fiskveiðistefnu ESB væru ekki ferli sem einangruð væru hvort frá öðru. Timo Summa sagði samráðsferli milli stofnana ESB í gangi um sjávarútvegskafalann og að það mundi taka sinn tíma. Að lokum væri það ákvörðun aðildarríkjanna hvenær hægt yrði að opna kaflann.

Þá var fjallað um samstarf sveitar- og svæðisstjórna í ESB og á Íslandi. Mercedes Bresso, forseti svæðanefndar ESB (e. Committee of the Regions), tók þátt í fundinum ásamt Guðríði Arnardóttur, varaformanni Sambands íslenskra sveitarfélaga, og fleiri íslenskum og evrópskum sveitarstjórnarmönnum.

Því næst voru sjávarútvegsmál á dagskrá og ávarpaði Steingrímur J. Sigfússon, sjávarútvegs- og landbúnaðarráðherra, fundinn. Ráðherra fór yfir þróun íslensks sjávarútvegs og hlutdeild hans í hagkerfinu sem væri einstök að stærð í evrópsku samhengi. Þá greindi hann frá helstu þáttum frumvarps til laga um stjórn fiskveiða sem var lagt fram á Alþingi í lok mars. Þá ræddi ráðherra breytt mynstur fiskigangna. Ísland stæði fast á rétti sínum sem strandríki þegar stórir stofnar væru farnir að halda til á Íslandsmiðum eins og makrillinn. Makríldeiluna þyrfti að leysa í sanngjörnum samningaviðræðum og það væru vonbrigði hve lítið hefði þókast í samkomulagsátt. Ragnheiður E. Árnadóttir sagði að þótt það væri opinber lína jafnt íslenskra stjórnvalda sem og framkvæmdastjórnar ESB að makríldeilan væri yfirstandandi aðildarviðræðum óviðkomandi þá hefði sjávarútvegsráðherra Írlands sagt að deilan kynni að fresta opnun samningskafla um sjávarútveg. Þá væri rétt um viðskiptaþvinganir gegn Íslandi á vettvangi ESB og rétt væri að íslenska samninganefndin drægi sig frá aðildarviðræðum á meðan sú hótun lægi í loftinu. Pat the Cope Gallagher sagði alla aðila bera ábyrgð á að ná samkomulagi í makríldeilunni. Gallagher áleit engin tengsl milli makríldeilunnar og aðildarviðræðna en tiltók jafnframt að hann gæti ekki svarað fyrir ummæli annarra. Vonaðist hann til að ekki yrði tilefni til viðskiptaþvingana af hálfu framkvæmdastjórnarinnar. Sigmundur Ernir Rúnarsson benti á að makrillinn yki þyngd sína um 40-50% innan íslensku lögsögunnar og hefði áhrif á viðgang annarra stofna sem keppa við makrílinn um æti. Það væri ein forsenda kröfu Íslendinga um hlutdeild í stofninum. Sjávarútvegsráðherra sagði rannsóknir sýna að um ¼ makrílstofnsins væri í 3-4 mánuði á Íslandsmiðum og á þeim tíma væri þyngdaraukningin 600.000 tonn. Til samanburðar næmu veiðar Íslendinga 140.000 tonnum. Þá kvaðst ráðherrann vilja að kafla um sjávarútveg yrði opnaður sem fyrst í aðildarviðræðum við ESB.

Þá var fjallað um fjármálakreppuna og viðbrögð við henni hérlandis og innan ESB. Skúli Helgason gerði grein fyrir þróun efnahagsmála frá bankahruninu haustið 2008, samstarfinu við Alþjóðagjaldeyrissjóðinn, aðgerðir til að taka á skuldum heimila og fyrirtækja, breytingum á regluverki fjármáلامarkaða og verkefnum sem fram undan eru eins og afnám gjaldeyrishafta. Indrek Tarand fór yfir helstu viðbrögð ESB við kreppunni. Því næst var rétt um græna hagkerfið og kynnti Skúli Helgason skýrslu nefndar um eflingu græna hagkerfisins frá september 2011 og samnefnda ályktun Alþingis frá 20. mars 2012.

Að lokum var rétt um vinnulag nefndarinnar. Ragnheiður E. Árnadóttir kvað meiri tíma þurfa til viðræðna þingmanna í eigin hópi og saknaði þess að hafa ekki haft meiri tíma til að ræða ályktun Evrópuþingsins um framvinduskýrslu Íslands 2011. Þorgerður K. Gunnarsdóttir og Guðfríður Lilja Grétarsdóttir tóku undir þau sjónarmið.

Fimmti fundur sameiginlegrar þingmannanefndar Íslands og Evrópusambandsins er ráðgerður í Brussel 26.-27. nóvember 2012.